

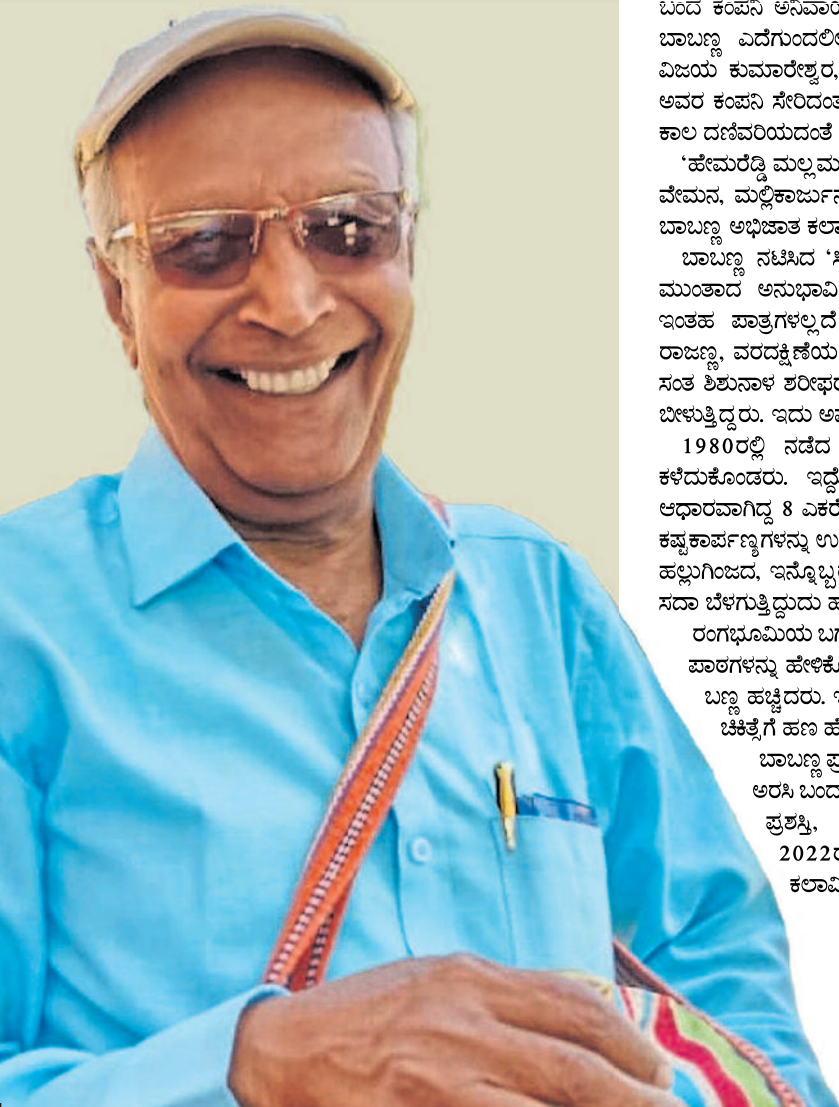

ಬಾಬಣ್ಣ ಕಲ್ಮಣಿ

ನೋವುಂಡು ನಗಿಸಿದ ಕಲಾವಿದ

ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ 77 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ದಣವರಿಯದೇ ದುಡಿದವರು ಬಾಬಣ್ಣ ಕಲ್ಮಣಿ. ಪೌರಾಣಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಮಿಂಚಿದ್ದ ಬಾಬಣ್ಣ ಅಭಿಜಾತ ಕಲಾವಿದ.

■ ದಸ್ತಗೀರಸಾಬ್ ದಿನಿ

90 ರ ದಶಕದ ಸಂದರ್ಭ. ಸೇಡಂನಲ್ಲಿ ನಾಟಕ ಕಂಪನಿ ಕ್ಯಾಂಪ್ ಹಾಕಿದಾಗ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಸುರಿದ ಮಳೆಯಿಂದಾಗಿ ನಾಟಕ ನಿಂತುಹೋಯಿತು. ಒಂದು ವಾರ ಮಳೆ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಸಂಜೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲ ಆ ಊರಿನ ಕೊತ್ತಲ ಬಸವೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಭಜನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾರಣ, ಅಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದ ಕೊಬ್ಬರಿ, ಚುರುಮುರಿ. ಅವುಗಳನ್ನೇ ತಿಂದು ಕಲಾವಿದರು ದಿನ ದೂಡಿದರು.

ಇದು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಕಥೆಯಲ್ಲ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅಗಲಿದ (ಡಿಸೆಂಬರ್ 10) ಕಲಾವಿದ ಬಾಬಣ್ಣ ಕಲ್ಮಣಿ ಅವರ ನಾಟಕ ಕಂಪನಿಯ ನೋವಿನ ಕಥೆ.

ಕೊಪ್ಪಳದ ಕುಕನೂರಿನವರಾದ ಬಾಬಣ್ಣ ಕಲ್ಮಣಿಯವರು ಜನಿಸಿದ್ದು 1934ರ ನವೆಂಬರ್ 2ರಂದು. ತಂದೆ ದಂಡರಾಜ ಮೇವುಂಡಿ. ತಾಯಿ ಹೆಸರಾಂತ ರಂಗಭೂಮಿ ಕಲಾವಿದ ರೆಹಮಾನವ್ವ ಕಲ್ಮಣಿ. ಐದು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಮಗನಾದ ಬಾಬಣ್ಣನವರ ಮೊದಲ ಹೆಸರು ಜಮಾಲ್‌ದ್ದೀನ್. ಅವರದು ರಂಗಭೂಮಿಗಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಭಾವೈಕ್ಯದ ಕುಟುಂಬ.

ಮನೆಯಲ್ಲಿನ ಕಲೆಯ ನಂಟಿನಿಂದಾಗಿ ಹತ್ತನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಬಾಬಣ್ಣ 'ಸ್ಮೀರತ್ನ' ನಾಟಕದ ಮೂಲಕ ಬಣ್ಣಹಚ್ಚಿದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವರ ರಂಗಯಾನ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸಾಗಿತು. ಪೌರಾಣಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ನಾಯಕ, ಖಳನಾಯಕ, ಹಾಸ್ಯ, ಸ್ತ್ರೀ... ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ಮಯತೆಯಿಂದ ತೊಡಗಿಕೊಂಡರು.

ರೆಹಮಾನವ್ವ ಕಟ್ಟಿದ 'ಲಲಿತ ಕಲಾ ನಾಟ್ಯ ಸಂಘ'ದ ಇಡೀ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಬಾಬಣ್ಣನವರದ್ದೇ ಆಯಿತು. 1976ರಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು 'ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ನಾಟ್ಯ ಸಂಘ' ಎಂದು ಬದಲಿಸಿ ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ ಇವರದ್ದು.

ಈ ನಡುವೆ ರಂಗಭೂಮಿಯನ್ನೇ ಉಸಿರಾಗಿ ಸಿಕ್ಕೊಂಡಿದ್ದ ಬಾಬಣ್ಣನವರು ಆರ್ಥಿಕ ದಾರುಣತೆ ಅನುಭವಿಸಿದರು. ಜಾಗತೀಕರಣದ ತೀವ್ರ ಪೆಟ್ಟು, ಸಿನಿಮಾ, ದೂರದರ್ಶನ ಧಾರಾವಾಹಿಗಳ ಅಬ್ಬರ, ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಬದಲಾದ ಅಭಿರುಚಿ, ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಕಂಪನಿ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ನೇಪಥ್ಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಲು ಕಾರಣವಾದವು. ಆದರೂ ಬಾಬಣ್ಣ ಎದೆಗುಂದಲಿಲ್ಲ. ಹುಚ್ಚೇಶ್ವರ, ಸಂಗಮೇಶ್ವರ, ಶ್ರೀಶೈಲ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ, ವಿಜಯ ಕುಮಾರೇಶ್ವರ, ಪುಟ್ಟರಾಜ ಗವಾಯಿ, ದೊಡ್ಡವಾಡ, ಚಿಂದೋಡಿ ಲೀಲಾ ಅವರ ಕಂಪನಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಲವು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಂಪನಿಗಳಲ್ಲಿ 77 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ದಣವರಿಯದಂತೆ ದುಡಿದು ಬೆಳೆದರು.

'ಹೇಮರೆಡ್ಡಿ ಮಲ್ಲಮ್ಮ' ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಾಗಮ್ಮ ಚಿತ್ತ ರಂಜನಿ, ಪದವ್ಯ, ಮಹಾದೇವಿ, ವೇಮನ, ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಸೇರಿದಂತೆ ಎಲ್ಲ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿ ನಟಿಸಿದ್ದು ಬಾಬಣ್ಣ ಅಭಿಜಾತ ಕಲಾವಿದ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನ.

ಬಾಬಣ್ಣ ನಟಿಸಿದ 'ಸಿದ್ದಾರೂಢ ಮಹಾತ್ಮೆ', 'ನವಲಗುಂದದ ನಾಗಲಿಂಗ ಲೀಲೆ' ಮುಂತಾದ ಅನುಭಾವಿ ಪ್ರಧಾನ ನಾಟಕಗಳ ಅಭಿನಯವನ್ನು ಮರೆಯಲಾಗದು. ಇಂತಹ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲದೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ರಸದೌತಣ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ಒಸ್ ಕಂಡಕ್ಟರ್‌ನ ರಾಜಣ್ಣ, ವರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಮಾಣಿ ಹಾಸ್ಯ ಪಾತ್ರಗಳು ಅವರಿಗೆ ಹೆಸರು ತಂದುಕೊಟ್ಟವು. ಸಂತ ಶಿಶುನಾಥ ಶರೀಫರ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಅವರ ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದು ಅವರ ಕಲಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಹಿಡಿದ ಕನ್ನಡಿ.

1980ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ರಸ್ತೆ ಅಪಘಾತದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ತಂಗಿಯರನ್ನು ಬಾಬಣ್ಣ ಕಳೆದುಕೊಂಡರು. ಇದ್ದೊಬ್ಬ ತಮ್ಮ ಸಾವುನೋವಿನಲ್ಲಿ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಬದುಕಿಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿದ್ದ 8 ಎಕರೆ ಹೊಲವನ್ನು ಮಾರಿ ಅವನನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡರು. ಸುಖಕ್ಕಿಂತ ಕಷ್ಟಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳನ್ನು ಉಂಡ ಬಾಬಣ್ಣ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಎಷ್ಟೇ ತೊಂದರೆ ಅನುಭವಿಸಿದರೂ ಹಲ್ಲುಗಿಂಜದ, ಇನ್ನೊಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಕೈ ಚಾಚದ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿ. ಈ ಕಷ್ಟಗಳ ನಡುವೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಸದಾ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದುದು ಹಾಸ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ.

ರಂಗಭೂಮಿಯ ಬಗೆಗೆ ಕನಸು ಹೊತ್ತು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಯುವ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ನಟನೆಯ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದರು. ತಾವೂ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಬಣ್ಣ ಹಚ್ಚಿದರು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬಿದ್ದು ಕೈ ಮುರಿದು ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಹಣ್ಣಾಗಿದ್ದರು. ಚಿತ್ತೆಗೆ ಹಣ ಹೊಂದಿಸಲಾಗದೆ ಸಂಕಷ್ಟದಲ್ಲಿರು.

ಬಾಬಣ್ಣ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳ ಬೆನ್ನತ್ತಿ ಎಂದೂ ಹೋದವರಲ್ಲ. ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳೇ ಅವರನ್ನು ಅರಸಿ ಬಂದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವರದರಾಜ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಬಳ್ಳಾರಿಯ ರಾಘವ ಕಲಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರಮುಖವಾದವು.

2022ರಲ್ಲಿ 'ಗುಬ್ಬಿ ವೀರಣ್ಣ ಪ್ರಶಸ್ತಿ' ಘೋಷಣೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಆ ಕಲಾವಿದನ ಪಾಲಿಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಗಗನಕುಸುಮವಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯಿತು.

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿ: feedback@sudha.co.in